

Järvihin

EESTI PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND ... K 13 412
PR 10

IV

70

Leia omadussõnu, mis on vastupidise
tähenähtusega.

arg -

hoolas -

kõrge -

kuri -

tugev -

märg -

väsimus -

mitsi -

uisin -

raske -

kare -

küre -

korralik -

ülekohtune

jutukas -

terav -

Jõhv.

VII kl. III kl.
63. 65

kirjuta antud sõnu nii, et need vastaksid

küsimustele:

ruttama   mida tegin? mida tegi?   mida teen
                 ruttasin - ruttas   ruttan

tõmbama -

● lendama -

● viskama -

hüppama -

lühkama -

lõhkama -

● väetama -

● ootama -

algama -

hõikama -

kilkama -

Töövihik 73¹³
110. Naatleme mõnede tegusõnade isesuguste vormide moodustamist.

Sõnad	da-tegevusnimi	määrivik	tegijanimi
pesema - pesta -	(3. pööre)	(tema) pesi	pesija
tegema - teha -		tegi	tegija
tulema - tulla -		tuli	tulija
panema - panna -		pani	panija
nägema - näha -		nägi	nägija
olema - olla -		oli	olija
surema - surra -		suri	surija
minema - minna -		läks	mineja

Kuidas on olevik antud sõnadest?

Kirjutame harjutusvihikusse:

Mina pesen, ...

Kuidas on olevik sõnast minema? Mina .....

III. Kirjuta igast sõnast 1-2 lauset harjutusvihikusse tegijanime vormis. Pane tähele, et

sõnast minema on tegijanimi mineja!
Põhjamine on eesti keeles: minia (mitte: minija!)

102. Moodustame antud sõnadest oleviku-, mineviku- ja tegijanime vormid.

Sõnad   Olevik,   Minevik   Tegijanimi

keetma-   (mina) keedan   keetsin   keetja.

kiidma-   . . . . .

lootma-   . . . . .

muutma-   . . . . .

mõatma-   . . . . .

kõitma-   . . . . .

peetma-   . . . . .

saatma-   . . . . .

sõitma   . . . . .

viitma-   . . . . .

söötmä-   . . . . .

kaetma-   . . . . .

103. Kirjuta harjutusvihikusse oma valitud põhjal üks "sõna" oleviku ja mineviku mitmuses.

Näidis: me keedame, te keedate, nad keedavad;
me keetsime, te keetsite, nad keetsid).

lühivorm	-da-tegevusnimi	Minerik	Olevik
Sõnad	(mina tahan)		
Lugema	- lugeda	lugesin	loeb

lugema -

siduma -

taguma -

kaduma -

kaduma -

vedama -

pidama -

kirdema -

harjutusvihikusse

99. Kirjuta (täiend), kas antud sõnad on

oleviku mitmuses. Näidis: lapsed loevad raamatut.

das ist "lesend" (kuna loevad raamatut).

115. Leida antud sõnadest:

sõnad Olevik Minevik Tegijanimi.

võtma – võtan võtsin võtja

kütma – .....

nütma – .....

jätma – .....

matma – .....

petma – .....

katma – .....

116. Kirjutage härgjutusvihikusse kõigist sõnadest mine

• viku ainsuse 3. isiku vormid. [Näidis: (tema) võttis.

• 117. Leida antud sõnadest da-tegevusnimi!

võtma – võtta matma – .....

kütma – ..... petma – .....

nütma – ..... katma – .....

vahe jätta jätma –

118. Kirjutage igast sõnast 1-2 lauset, härgjutusvihikusse da-tegevusnimega.

26)

Täna - eile

Vrd? ~~18.11.11~~ (8)

Täna

eile

täna

eile

1 istun -

istün

2 kirjutan -

kirjutan

3. annan -

annan

4 võtan -

võtan

5 tõusen -

tõusen

27)

Täna - eile

täna

eile

1. loen -

täna - eile

2. lähen -

6 ootan -

3. toon -

7 usun

4. viin

8 taan -

5. panen -

9. pesen -

10. pühin -

panema: panin

jooksma - jooksin

tõusma - tõusin

(käskima - käsin - käskisin)

(29)

tāna - eile

ootan

naatan

katan

nuttan

nardan

keedan -

Töön
 uus harjutus

Modustame järgmiste sõnade oleviku ja mineviku

Olevik

Minevik

1. kl. kaasa võtta!

pesema - (tema) peses (tema) pesis

olema - (tema) olis (tema) . . . . .

tulema - (tema) tuli (tema) . . . . .

panema (tema) (tema) . . . . .

suruma (tema) . . . . . (tema) . . . . .

jääma - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

koama - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

jooma - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

sööma - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

lööma - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

saama (tema) . . . . . (tema) . . . . .

tegema - (tema) tegi (tema) . . . . .

nägema - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

hääma - (tema) . . . . . (tema) . . . . .

Päev.

Leia vastand-tähendusena sõnu. 2

29 (10)
V kl.

vara -

õhtul -

hästi -

eemal -

sageli -

taha -

säna -

vilalt -

tihe -

sänavu -

halb -

ruffa -

terve -

hoolikas -

kiiresti -

naiksel -

hoolikalt -

õhtul -

Vkl.

34 IV (11)

OSASTAV KHANE

Kui sõna vastab küsimusele keda? mida?
siis on ta osastavas käändes.

Kirjuta alla kriipsutatud sõnade küsimus.

Isa loeb raamatut.

Ema keedab teed.

Ta noelub sukka.

Ülo lahendab ülesannet.

Eve õmbleb linikut.

Muri piilub kassi.

Mirri lakub kappi ja peseb suud.

Pärast sööki läheb Ülo magama.

Kirjuta eelmisest palast ^{sõnad} sõnad, mis vastavad küsimusele keda?mida?

lõpus -t	lõpus -d	lõpus täishäälik

Osastava käände lõpus on

-t , -d , või täishäälik

Kirjuta sulgudes olevad sõnad osastavas käandes.

Kuidas vältida haigusi.

1. Peze igal hommikul oma (nägu,kael,rind) _____
jaheda veega!
2. Ära unusta (hommikusöök) _____
3. Saunalaival kasuta (kuum leil) _____ ja pesemisel
rohkesti (seep) _____
4. Kuivatamisel kasuta karedat (rätt) _____
5. Ära unusta koju(taskurätt) _____
6. Vaheta vähemalt kord nädalas (alussärk) _____

Tihti, kui sõna nimetavas käandes lõpeb täishäälikuga, jääb see osastavas käandes muutmata.

Head lapsed aitavad oma isa ja ema.

Leili külastas suvel oma tädid ja onu.

Kirjuta lauseid, milles kasutad sõnu _____ Osastavas käandes:
vanaisa , pesa , kissa , kala , maja

_____

_____

_____

_____

_____

^{mis}
Kriipsuta alla sõnad, millised on osastavas käandes
ja ^lmargi sulgudesse keda? või mida? ²

Poisid olid õhtul lohakad, jätsid omad riided ja
koolitarbed siia - sinna, ^{kuid} ~~kuu~~ hommikul kaebasid!

"Mul ei ole mutsi", kurtis Juku. "Mul ei ole tuulejakki ega
salli", ütles Miku. "Ema, tule aita", palus Juku, "ma ei leia
oma koolitarbeid!" "Minu raamatud ja vihikud on ka kadunud",
seletas Miku.

Ema noomis poisse: "Kas ma ei ⁴ütelnud, et peate õhtul
koik omad riided ja koolitarbed korda seadma! Nuud on ⁴⁴koik ^{teil koik}
asjad korraka kadunud, ei ^{ole}loe jakki ega sokki, ~~eik~~kinga kinga
ega saabast, ei raamatut ega vihikut"! Ema ohkas. "Varsti ei
ole teil ka enam suud ega silma."

Poistel oli ⁴habi. Ema abiga leiti koik asjad.
Koolist tulles puudsid nad abistada ema, ja isa. Nad töid
kuurist kaks luuda ja puhkisid teed. Nad leidsid ⁴⁴ka ¹¹tööd majast.
Puhkisid treppe ja puhastasid aknaid. ^{Sel}õhtul kiitis ema poisse.

Töövsk.

~~IV kl. III~~ kl. ¹¹⁴
V kl. 68
69

Leia vastand sõna järgmistele
tegevust näitavatele sõnadele.

Rääkima - . . . . . võitma - . . . . .

nutma - . . . . . laitma - . . . . .

küürima - . . . . . algama - . . . . .

minema - . . . . . süttima - . . . . .

elama - . . . . . hukkuma - . . . . .

süüetama - . . . . . ostma - . . . . .

arvama - . . . . . leidma - . . . . .

kirjutada antud sõnad nii, et need vastaksid

küsimustele:

(Mina hakkam) mida tegin?
mida tegi?

mida teen?
ma kirjutan

kirjutama - ma kirjutasin
ta kirjutas

rehkendamama -

joonistama -

mürama -

noimlama -

õmblama -

kõnelema -

veideldama -

müüma -

vüna -

little annuliselt teised pöörded olevikus ja
minevikus üksuses ja mitmuses.

1. Lahja- . . . . . 8. sobiv- . . . . . 15. karake- . . . . .
2. Värske- . . . . . 9. magus- . . . . . 16. sõbralik- . . . . .
3. tühi- . . . . . 10. lihtne- . . . . . 17. lahke- . . . . .
4. nõrk- . . . . . 11. tähtis- . . . . . 18. ahne- . . . . .
● 5. väsinud- . . . . . 12. oluline- . . . . . 19. kitsi- . . . . .
● 6. piisike- . . . . . 13. upsakas- . . . . . 20. meeldib- . . . . .
7. elav- . . . . . 14. kaine- . . . . . 21. hapilt- . . . . .

Näidatuse puhul võib kasutada ka sõnu eba-
või mitte-.

2

Lahenda viiesanne. Saadud sõnades kirelda
 käändelõput ja mitmuse tunnus püstsüüga.
 Omandan Malevill.

tee +

kraal -

foto -

tubli -

sall -

saal

tikk

scpp

kott

tiik

hoop -

vaat

78

51

27

Missugune kirjand on huvitavam?

1. Talvel.

Talv on väga tore aastaaeg. Siis saab suusatada, kelgutada ja uisutada. Kui on sula ilm, teeme ka lühenenme. Olen käinud mitu korda uisutamast, üks kord kelgutamas ja palju kordi suusatamas. Kui suusarada on hea, libisevad suusad hästi. Kui pühapäeval on hea ilm, sõidame suuskadel mägedesse. Seal on väga tore näest alla sõita.

2. Meie suusaretk.

Meie klassis on kõik head suusatajad ja me teeme sageli suusasõite.

Pühapäeval võtsime võileivad ja muu vajaliku kaasa ning sõitsime suuskadel metsa. Meie tee kulges üle lageda välja ja läbi sügava oru. Kuidas küll lumi säras ja sätendas! Kui ilusad olid lumised puud! Kuuseoksad olid päris loekas.

Mägedes süütasime tule ja panime vee keema, et teed teha. Üks valvas tuli, tised sõitsid. Laskime ^{mäest} ~~valvalt~~ alla, harjutasime hüppeid ja kukkusime pehmesse lumesse. Äkki hüüdis Raivo. "Tulge sõõma, tee on valmis!"

Istusime ringis ümber lõkke, sõime, vestlesime ^{ja} ~~ning~~ naersime. Küll oli meil hea isu! Aga uni õhtul maitses veel paremini.

* Heas kirjandis kirjutame ainult ühest sündmusest üksikasjaliselt ^{ja} ~~ain~~ põhjalikult.

* Jutustame kirjandis midagi uut, millest harva kuulda. ^{on}

* Hoidume, et samad sõnad ei korduks üle ja üle.

Kirjuta sina kirjand talvest. Leia ise sobiv pealkiri nagu: Talvises metsas, Kelgumäel, Saanisõit, Lumesõda - *kui sinu kodukallas on talv ja sajab lund.*

Sõna	Küsimus	Käände nimetus	Ellitmus

õpilasel	Kellel? Halutlev		õpilastel

õpilast			

õpilaskus			

õpilasena			

õpilasesse			

õpilasele			

õpilases			

õpilaseta			

õpilaselt			

õpilaseni			

õpilase			

õpilane			

õpilasest			

õpilasega			

28. Kirjuta antud sõnade ainsuse omastav ja mitmuse nimetav. Sildgudusse kirjuta vajalik küsimus.

Ainsus

Mitmus

Nimetav Omastav + -d Nimetav

kui? mis?

kelle? mille?

kull (.....)

..... (.....)

vares (.....)

..... (.....)

mets (.....)

..... (.....)

piirav (.....)

..... (.....)

pääsuke (.....)

..... (.....)

linn (.....)

..... (.....)

kann (.....)

..... (.....)

lovi (.....)

..... (.....)

mägi (.....)

..... (.....)

piloot (.....)

..... (.....)

lennuk (.....)

..... (.....)

pilo (.....)

..... (.....)

meem (.....)

..... (.....)

108. Moodustame antud sõnadest oleviku,

mineviku ja tegijanimi vormid.

Sõnad	Olevik	Minevik	Tegijanimi
õppima	õpin	õppisin	õppija

lappima - . . . . .

leppima - . . . . .

tippima - . . . . .

vahutama - . . . . .

kõndima - . . . . .

triiskima - . . . . .

triikima - . . . . .

suundima - . . . . .

käskima - . . . . .

109. Kirjuta harjutusvihikusse lauseid viiest sõnast

oleviku vormis ja viiest sõnast tegijanimiga.

2

g ja k sõnades.

(22)
III kl.

32.

IKL

äge - äke

ronk - rong

tegi - teki

kurk - kurg

tigu - tiku

särk - särg

saag - saak

märk - märg

king - kink

pank - pang

Lüüa joone asemel õige sõna:

1. Laps magab _____ all.
2. Isa _____ on väga terv.
3. _____ tegi oma pesa katusel.
4. Kas _____ on jõulupuu all?
5. See _____ sõitis läbi mitme riigi.
6. _____ on vett täis.
7. Poisi _____ kukkus vette ja on nüüd _____

Väli sulgudest õige sõna ja kirjuta teisele poole

1. Ema (tegi, teki) Tiimle uue (tegi, teki).
2. (Märg, Märk) (särg, särk) kuivat nõõril.
3. See (märg, märk) poisi jakil läks kalki.
4. Quis kõnnab ilus (kurg, kurk).
5. Värske (kurg, kurk) maitseb kõigile.
6. Järvetees vilksatas (särg, särk)

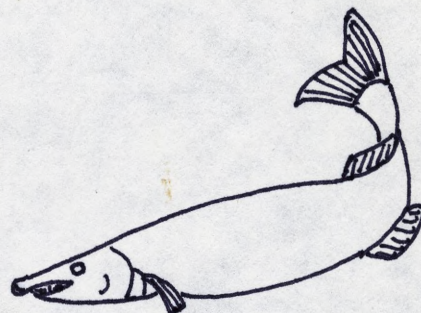
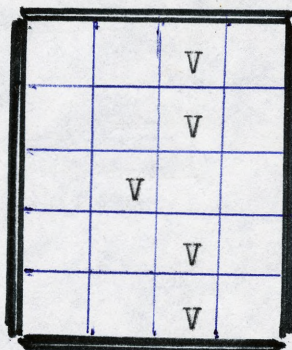

Töövihik

65 ¹⁵ 59
V klassi

RUUTSÕNAMOISTATUS

RUUT

Kirjuta igasse ruutu üks täht,
igas reas on juba "V" täht.

1. rida - kala. 2. rida - Metsloom Aafrikast.
3. rida - lai ja suur. 4. rida - tarvitatakse
ehitustes. 5. rida - järjekorra nimistu.

(õigeid lahendusi raamatu lõpus; 1. rida - havi;
2. rida - lõvi; 3. rida - avar; 4. rida - savi;
5. rida - kava.)

d
 (d) OSASTAVA KÄÄNDE LÕPUS.

Nimeta alla kriipsutatud sõnade küsimus ja käänne.

Suusarada kulges mööda lagedat maad ja soed, lõikas mitut teed ning jääd ja lõppes künkal, kus kasvas mitu puud. Kui tuleb veel lund, saame suusutada mitu kuud.

Kirjuta lauseid, milles sõnad (krae, trikoe, jää, tee, töö) on esastavas käändes.

t
 (t) OSASTAVA KÄÄNDE LÕPUS.

Nimeta alla kriipsutatud sõnade küsimus ja käänne.

Suvel korrastasime keldrit. Soolasime kümme ämbrit kurke ja korjasime sada liitrit marju. Marjade keetmiseks kulus palju sukrut. Sepp parandab vankrit. Pakikendja kannab kohvrit.

Kirjuta lauseid, milles sõnad (kajakas, aken, putukas, mesilane, paber) on esastavas käändes.

Kirjuta lühke d või t.

sajab lun_____

mitu kuu_____

kaks nädala_____

kandsid kõrge_____ krae_____

õpime näidendi_____

peseme pöranda_____

mitu
 mitu jämeda_____ puu_____

kuulame raadio_____

käime mööda tee_____

sooja paikes_____

Liitsõnu

Liida nii, et saad uusi sõnu. Saadud sõnad kirjuta kirjutusvihikusse.

Realkirjans: Liitsõnu

suve	kulps	keksu	pidaja
jalg	padi	võrava	raamat
toa	ratas	kirja	nõue
kuld	pall	käsi	vaht
veo	tee	hüppe	aed
looma	rokk	veend	mäng
sapi	kleit	liiva	kandja
jalg	lill	laste	tee
sulg	aed	korra	pall
maas	auto	jutu	kast

Vxl.

Liitsõnn

Liida nii, et saad uusi sõnu, saadud

sõnad kirjutada harjutusvihikusse.
Pealkirjaks: liitsõnn.

suve	kulps	päev,

jalg	aed	maja

toa	ratas	

kuld	ball	

sõidu	padi	

looma	nokk	

sapi	kleit	

~~jalg~~	lill	

sulg	<u>auto</u>	

auto		

jalg		

kell		

~~kleit~~		

tee		

106. loodustane sõnadest tegijanimed

tantsima - tantsija   keksima - , , , , , , , , , ,

mängima - , , , , ,   närima - , , , , , , , ,

reisima - , , , , , , , ,   viilima - , , , , , , , , , ,

maalima - , , , , , , , ,   ronima - , , , , , , , , , ,

oolima - , , , , , , , ,   sullima - , , , , , , , , , , , , , , , ,

puurima - , , , , , , , ,   krohvima - , , , , , , , , , , , ,

harima - , , , , , , , ,   värsima - , , , , , , , , , ,

kerkima - , , , , , , , ,   laikima - , , , , , , , , , , , , , , , ,

antsima - , , , , , , , ,   jampsima - , , , , , , , , , , , , , ,

saagima - , , , , , , , ,   murima - , , , , , , , , , , , , , , , ,

otsima - , , , , , , , ,   pärima - , , , , , , , , , , , , , , , ,

limpsima - , , , , , , , ,   hülima - , , , , , , , , , , , , , , , ,

Kas said kõikidest sõnadest aru?

10. Mida tähendavad sõnad: antsima, vähe

limpsima, ja jampsima?

107. Kirjuta harjutusvihikusse oma valiku põhjal viiest sõnast

1-2 lauset, kus on antud sõnadest tegijanimi.

Tööriik

Lihitlausse laienõamine.

Trkl. 285

Lihitlausse koosneb ainult alusest ja õeldisest.

Lausse laienõamine on kui me lisame alusele ja õeldisele teisi lauseliikmeid.

Opetaja kiidab (keda) _____ (missuguse) _____

(mille eest) _____

Jaan jutustab (kellele) _____ (missugust) _____

(mida) _____

Lapsed uisutasid (millal) _____ (missugusel) _____

(kus) _____

Märgi alus ja õeldis. Sulgudesse kirjuta küsimus, millele eelneva sõna vastab.

Vares

Kõlmal ( ) talvehennikul ( ) kõssitab
vares kaseladvas ( ). Ta luurab õmbrust ( ). Vares
vaatab inimeste ( ) tegevust ( ). Tooksid inimesed
toidujäätmeid ( ) prügihunnikusse ( ). Siis ( )
laskuks vares sinna ( ) einetama.

Lookeses "Anne õpib" koosnevad laused praegu ainult alusest ja õeldisest. Lisa omalt poolt neile teisi lauseliikmeid, et jutt tuleks arusaadav ja mõnusam.

Anne õpib.

_____ seinakell lööb _____
Anne istub _____. Ta hakkab _____
Anne võtab _____. Ta kirjutab _____
_____ käsi liigub _____. Kiri tuleb _____
_____ loeb Anne _____
_____ uinub ta _____
_____ leiab oma _____
viib ta Anne _____. Anne näeb _____
_____

Sävinä

129

ÕELDIS on lause pealõige, mis väljendab tegevust.

Ta vastab küsimusele

MIDA TEEB? MIDA TEGI?

Tomba õeldisele joon alla.

Mikk tuli Jaagule külla. Jaak rõõmustas sellest väga. Õuel mängisid poisid ehitamist. Jaak vedas kive. Mikk ladus muudkui müüre. Mäng kulges mõnuga. Äkki kires suur kukk kõva häälega. Hirmuga lidas Mikk toa poole. Jaagu vanaema teimetas parajasti Õuel. Ta hüüdis Mikule järelle: "Sel poisil on jännes põues!" Seda kuulis Jaak. Ta tormas Mikule järelle. Poiss tahtis jänest näha. Kas ta nägi? Jaagu põues istus hoopis isemoodi leen. Keegi ei näe seda silmaga. Mis loom see on?

Enne Täienda järgmisi lauseid ja pane koma, kui see on vajalik!

Ilm on külm aga siiski..... Sa näed et kogu mets on.....
Hommikul puhus kõle ^{tuul} ja see..... Ma hüpasin pusti et teda.....
Urve toetus seina najale ning vaatas..... Ma saan lugemisega
hästi hakkama aga..... Kui sa kooli lähed siis.....
Kui mina ära sõidan kas sina.....? Selle ütlusega ta tegi
kõik jällegi heaks mis varem..... Opetaja arvas et õpilased.....
Kui saabub oo kas.....? Vello otsis oma õpikut kuido.....
Kas sina ka nägid kuidas.....? Sakirjute Sa kirjuta omad
kirjandid ning salmid eesti keeles sest.....! Kuigi vanaema
kodus ei ole aga.....

*

Minu tavaline malestus temast on et..... Lootsik ootsub
silla ääres kus..... Isa tuletas lapsele meelde et.....
Tundsin valu alles siis kui..... Ta näost paistis kohe
mis..... Juhan oli kumme aastat vana kui ta.....
Nuud alles ma märkasin mis..... Vanem vend küsis kas.....?
Kuule kuidas.....? Olen vanemaks saanud aga.....
Ma armastan oma kodu kus..... Ta jooksis mööda metsarada edasi
kuni..... Ta tuba oli lihtne aga..... Koer ootas
oma peremeest kes..... Tuul kihutas pilvi kiiresti üle taeva-
volvi ning pimedus esibus saabus peagi. Uhel hommikul kui.....
Orav soob seeni ja viib neid puudele ning peidab okste otsa tagavaraks.

Sõbrühk

Vkl. 61. (31) ~~4~~kl.

Kirjata vastandid kirjutasid.

1. Gelge - ...	6. kiiresti - ...	11. eespool - ...
2. pehme - ...	7. Naikne - ...	12. jäme - ...
3. jahé - ...	8. hilde - ...	13. rahutu - ...
4. ostja - ...	9. ~~harmus~~ - ...	14. uhke - ...
5. pikuti - ...	10. vähenema - ...	15. tõusma - ...
süü -	hästi -	julgesti -
nüja -	kiiresti -	suvi -
kangel -	ülespoole -	õhtuti -

koos aslesõnaga

Kirjuta antud sõnad minevikku!

- Jooksevad,.....
- Vaatavad,.....
- Konelevad,.....
- Tõttavad,.....
- Lendavad,.....
- Valjuvad,.....
- Kasvavad,.....
- Tootavad,.....
- Õpivad,.....
- Vasivad,.....
- Tunnevad,.....
- Naeravad,.....

Kirjuta antud sõnad olevikku!

- Lootis .....
- Hüppas,.....
- Ruttas,.....
- Eelistas,.....
- Kukkus,.....
- Kulges,.....
- Luges,.....
- Lahkus,.....
- Huudis,.....
- Tõusis,.....
- Astus,.....
- Vaatas,.....

Vkl.

Liitsonad.

Sõnad: kirjutuslaud, algkooliõpilane, unevanamees, põialpoiss, kaasasõitja, kaekott koosnevad kahest ja kolmest sõnast. Need on LIITSONAD.

Vaatle liitsonade õigekirjutust!

Lihtsonad	Liitsonad.
king, pael	kingapael
vana, ema	vanaema
maias, moka	maiasmokk
mesi, kapp	mesikapp
lumi, kelluke	lumikelluke
sula, lumi	sulalumi.
kana, poeg	kanapoeg

Leia ja kriipsuta alla liitsonad!

Kastekannuga kastetakse taimi. Veeojad voolasid kraavi. Viljarile kingiti uus seinavaip. Jõuluvana kotist piilus pehme karupoeg. Lepatriinu lendas rohukõrrelt rohukõrrele. Kõik oli ümberringi värske ja roheline. Ühel poisil oli imevile. Paksu karvakasukaga karu komistas puujuurele. Koelpeen saask istus lumivalge hobuse ninaotsale. Lasteaias on huvitavaid mänguasju. Puuraod põrkasid vastu aknaklaasi. Tänavanurgal süttis roheline tuli. Autoteel sõidavad autod üksteise järel. Ristumiskohal ei tea eksinud koer kuhupoole minna. Riietehoiuruumis ei tohi ruseleda. Olevi taskus on tihti puupulgakesi.

Leia huus uut liitsõna!

da-tegevusnimi minevik olevik

kukkuma kukkuda kukkusin kukkun

tukkuma

2 lõppema

upuma

lakkuma

pakuma

sootuma

120. Kirjuta iga sõna kohta 1-2 lauset, kus

antud sõnad on oleviku teistes pööretes (sina,

tema, me, te, nad).

13. Leinfame sõnu.

11
11
11

Mitu tuntud sõna saad, kui asetad kriipsu kohale sobiva kaashääliku?

__aal__ __ala__

__eel__ __ale__

__iil__ __ali__

__ool__ __alu__

__uul__ __ana__

__aha__ __ann__

__ura__ __ael__

__ell__ __ära__

__uba__ __ära__

33. Nõrlem beldi allpool antud sõna
nii nagu on märgitud, kuidas beldakse
niiud?

aurulaev - sõidurüst -

automobiil - sõjariist -

hargemaja - söögimaja -

juunselõikaja - tuleveski -

lennumasin - vangimaja -

käitemäng - võimlemisruum -

purjelaua - suunakeha -

suurnaed -

Tuhapool!

Jõrvik 911. ^{alla} Tõmba alusele üks joon ja öeldakse alla
kaks joont. V kl.

Missugusele küsimusele vastab alus? Missuguses
kääntes on alus ainsuses ja mitmuses?

- Pisi Andrei seisib õueväravas. Poiss
- oli nukker. Väikemees võtab pikisilmi oma
- sõpra. Poissid seisid kõrgel jaekaldal. Rohke-
- kas meri läikis all sügavuses. Linna
- tornid paistsid kaugel. Tõnu vestles Peet-
- riga üsna kava. Peeter tõttas siis edasi.
- Poisi sõber elas seal. Ülekohus ei seisa
- kotis. Häda ajab harja kaevu. Naesus
- toob viletsustmaja. Töö õpetab tegijat.

69.

Osastava käände alas - ainsine

V kl.

nimetav [Kärgi osastava käände juurde küsimus!

Nimetav	Osastav	Nimetav	Osastav

sukka	(mida?) sukka	söök -	(mida?) sööki

dukka -		kook -	

kook -		tiik -	

napp -		saak -	

lipp -		nöör -	

laip -		seep -	

tutt -		paat -	

vatt -		root -	

sepp -		laet -	

latt -		luik -	

poht -		auk -	

koott -		mälk -	

Kas said kaks õna, kuis on küsimus keda?

Tööv.

Ullida tähendavad saadud sõnad?

39

66

1 klass

höövel - hõõeldama. ^{pidur =} pidur -
(võul) - hõõeldama
haamer - peegel -

jumal - kühvel - madal -

pidur - müster - jumel

tugev - vigur - pool

mürgel - köver - vooderdama

Kirjuta kirjutusviiteisse saadud

sõnade kohta 1-2 lauset. Vasar - vasardama

kõva - lemal - lemaldama - lemaldama

Veel: kannel - kanneldama haamer - haamer

(Nemmal) dama

pannal - pannaldama veider - veiderdama

hoos - hooldama

kaval - kavaldama

madaldama - madaldama

vedeldama - vedeldama

Lütsõnad.

Lütsõnade moodustamise astmeid.

valdi v ja v kl. orals.

1) landsile = sile nagu land.

2) seinavaip = vaip seina tarvis.

I Omadussõnade moodustamine - liite - re abil.

homme - täpp - vidlett -

eile -

II Sõnade eritähenduste selgitamine

saag - saak, katus - katvus, kade - kate

rüid - rüüt, laud - laumt

võid - võit, siid - rüüt

Kask, kusk jne.

— Nute sõnade moodustamine tulefise

- dama abil: meister jne.

113. moodusta uusi sõnu, täites lüngad

101

erinevate tähtedega.

kama

keel

lina

male

ka_a

k_l

lin_

_ale

ka_a

k_l

lin_

_ale

ka_a

k_l

lin_

_ale

truk

vall

vaha

t_kk

_all

va_a

t_kk

_all

va_a

t_kk

_all

va_a

Vennanaine
õemes

(42)
svägerska
svägers

Mehevend	- küdi	}	svägers
Naisevend	- nääl		— " —
Mehe õemes	- nadumes		— " —
Naise — " —	- kälimes		— " —

Naiseõde	- kält	}	svägerska
Meheõde	- nadu		— " —
Naise vennanaine	- näälinaine		— " —
Mehe — " —	- küdinaine		— " —

Emavenna - Onu -	}	poeg või tütar	-	nõbu	}	kusin —
Ematõe - tädi -						
Isavenna - lella -						
Isatõe - sõtse -						

nõbulaps

sysling

Pojanaine	- minia	svärdotter
Tütremees	- väimees	svärson & mäg

Meheisa	-	}	äi	svärfar
Naiseisa	-			— " —

Meheema	-	}	ämm	svärmar
Naiseema	-			— " —

Ämmamand   barnmarska

Lapse ristimine	- ristjed	barn dop
— " — ristimispidu	- varrud	barnsöl
Ristiisa, ristiema	- vader	fadder
Ristilaps		faddbarn

matused
 matusepõde - peied
 matuserella lõõmine - hingekell

begravning
 gravöl
 begravnings-
 ringning

peigmees
 pruut
 peig
 mõrja
 noorpaar; pruutpaar
 laulatus

perupois
 pruutmeistri }

tunnistaja laulatus juures

pulmad
 pulmaline
 pulmalised, pulmarahu as

fästman
 fästmö, fästakusina
 brudgum
 brud
 brudfolk; -par, fästefolk
 vigsel

{ brudsvän
 brudkåbb
 brudetärna
 bröllopsvitne
 bröllop
 bröllopsgäst
 bröllopsfolk

võorasema
 võorasisa
 võoraslapn
 poolõde
 poolvend

stuvmor
 stuvfar
 stuvbarn
 stuvsystrar
 stuvbroder

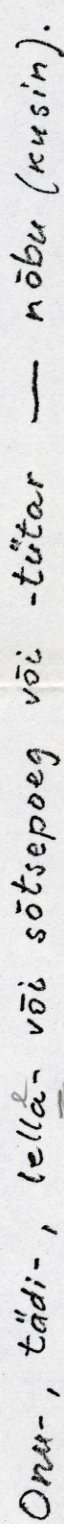
vana naine - moor
 vana mees - veer

gumman
 gubbe

ema vend - onu
 ema õde - tõi
 isa vend - lell
 isa õde - õtse

morbror
 morbror
 farbror
 faster

92. Tõmba ^{alla} aluselt üks kriips ja
õeldiselt kaks kriipsu.

Liia külastas loomaaeda. Ta nägi
palju huvitavaid. Jäakaru võttis isto-
varri. Ta tundis ^{ennast} (külmas vees mõnusasti.
Ka hüljes kutsus vaatajaid oma
velompi. Lumes püherdas suure lakaga
lõvi. Leopard vaatas seda kõike pealt.
Püüson magas ja mäletses vaikselt.
Suur põder seisis uhkelt. Linnumajas
käratsesid papagoid. Akvaariumis ujusid
kuldkalad.

Missuguseid loomi seal veel võis olla?

Kui oled loomaaias käinud, siis jutusta
sellest, mida ^{sa} seal veel oled näinud.

